

Bestuursverslag 2017

Inhoud

1.	Algemeen	2
2.	Programmering in 2017	2
3.	Doelgroepen.....	3
4.	Bezoekersaantallen in 2017	3
5.	Vooruitblik programmering	3
6.	Financiële positie organisatie.....	3
7.	Personeel.....	4
8.	Samenstelling bestuur.....	4

Algemeen

Onder leiding van de eind 2016 aangestelde directeur heeft het Bijbels Museum vormgegeven aan de opdracht van het bestuur om de programmering van het museum te versterken, nieuw publiek te betrekken en landelijke zichtbaarheid te genereren. De urgentie van deze opdracht groeide met de beëindiging van de structurele gemeentelijke subsidie. Na jarenlang meerjarige subsidie te hebben ontvangen – eerst van de Rijksoverheid en daarna van de gemeente Amsterdam – werd deze voor de periode 2017-2020 niet toegekend.

Gedurende het jaar waren er verschillende wisselende presentaties in de Bijbelzaal te zien. Op de zolderverdieping stond tot en met de zomer van 2017 de educatieve tentoonstelling *Feest! Weet wat je viert*. In de kleine zaal was de collectie van ds. Leendert Schouten als permanente opstelling te zien. De eerste tentoonstelling volgens de nieuwe programmatische koers – *Zie mij: de Bijbel in 609 foto's* - werd op 2 november feestelijk geopend in de Bijbelzaal en op de nieuw ingerichte galeriezolder. Het team Bijbels Museum werkte in 2017 voorts aan de ontwikkeling, financiering en uitvoering van de tentoonstelling *Zondvloed nu*, die in februari 2018 werd geopend.

Met verschillende locatiepartners in het land werden nieuwe relaties opgebouwd, met als doel om met toekomstige tentoonstellingen van het Bijbels Museum een breder en landelijk gespreid publiek te bereiken. Er werden voor *Zondvloed nu* partnerships opgebouwd met de Kloosterkerk in Den Haag en Academiehuis de Grote Kerk in Zwolle. Voor *Zie mij* werd in 2017 de basis gelegd voor een landelijk dekkend netwerk.

De teruggelopen financiering maakte het noodzakelijk om scherpe keuzes te maken. De exploitatie van het Cromhouthuis werd formeel overgedragen aan partner Amsterdam Museum. Hierdoor kwamen er specifieke functies bij het Bijbels Museum te vervallen, zoals die van Medewerker Interne Dienst en van Hoofd Facilitair. De back office, die in de voorgaande jaren met de samenwerkingspartners van de Amsterdam Heritage Museums was opgebouwd, werd in 2017 deels ontvlochten. Marketing en communicatie en boekingen werden weer rechtstreeks door het Bijbels Museum aangestuurd. Financiën, ICT en donateuradministratie bleven in 2017 uitgevoerd binnen de AHM en op het gebied van programmering vindt afstemming tussen de partners plaats.

In mei 2017 besloot het bestuur om de collectie van het Bijbels Museum te gaan herplaatsen bij andere erfgoedinstellingen en waar nodig te herbestemmen buiten de erfgoedsector. Doelstelling van het besluit was om de toekomst van behoud en beheer van de collecties zeker te stellen. Daarnaast is het noodzakelijk om alle ruimte in menskracht en middelen die na overdracht van de collecties resteert, te benutten voor de nieuwe programmering, het betrekken van nieuw publiek en het vergroten van de landelijke zichtbaarheid van de tentoonstellingen van het Bijbels Museum. Het proces van herplaatsen en herbestemmen gaat enkele jaren in beslag nemen.

Programmering in 2017

Presentaties en tentoonstellingen in het Bijbels Museum:

• <i>Gelijkenissen</i>	1 oktober 2016 - 8 januari 2017
• <i>Bring your own Bible</i>	oktober 2014 - februari 2017
• <i>FEEST, weet wat je viert</i>	2013 - 18 augustus 2017
• <i>De vinger Gods in een mier</i>	14 februari 2017 – 27 augustus 2017
• <i>Zie mij - De Bijbel in 609 foto's</i>	2 november 2017 - 22 januari 2018

Tentoonstellingen in het land:

• <i>Kruiswegstaties</i>	27 februari – 18 april 2017
• <i>Zondags Zilver</i>	15 maart 2017
• <i>Kersttaferelen</i>	3 december – 26 december 2017
• <i>Thora</i>	30 november 2017 – 10 januari 2018

De tentoonstellingen in het land waren geïnitieerd door de Remonstrantse gemeente Den Haag, PCOB Eibergen, De Witte kerk in Naarden en de Oudkatholieke Parochie H.H. Jacobus en Augustinus.

Doelgroepen

Cultuurgeïnteresseerde toeristen uit Nederland en het buitenland vormen de belangrijkste en grootste groep bezoekers van het Bijbels Museum. Met minimaal één nieuwe tentoonstelling per jaar richt het museum zich primair op jongvolwassenen ('millennials'), en daarbinnen de subdoelgroepen 'Creatives' en 'Socializers'. Deze doelgroepen worden ook actief betrokken als vrijwilliger bij projecten.

Bezoekersaantallen in 2017

In 2017 hebben ruim 45.000 personen een bezoek gebracht aan het Bijbels Museum. Dit is een stijging van 11% ten opzichte van het jaar ervoor.

- 2017 45.812 bezoekers
- 2016 41.244 bezoekers
- 2015 37.501 bezoekers

Met de presentaties in het land bereikte het museum 2695 bezoekers.

Vooruitblik programmering

- 2018 Zondvloed nu
 Rebekka, dat ben ik
 Young curators
- 2019 Wat is jouw verhaal?
 De iconen van Kees de Kort

Financiële positie organisatie

De stichting wordt al sinds de oprichting in 1974 trouw ondersteund door een grote groep van circa 8.000 donateurs. Gezamenlijk leggen zij met hun giften en legaten een basis onder de exploitatie van het museum. In 2017 bedroeg het donatievolume van de donateurs inclusief enkele legaten € 200.792. Publieke en private fondsen droegen in 2017 ruimhartig bij aan onze projecten, met een totaalbedrag van ruim € 150.000,-.

Het jaar 2017 wordt afgesloten met een voordelig resultaat van € 56.766,-

In de periode 2017-2020 ontvangt het Bijbels Museum geen 4-jarige gemeentelijke subsidie.

Personeel

Op 1 januari 2017 had het Bijbels Museum 7 part time medewerkers in dienst met een totaal van 5 fte. Per 31 december heeft het museum 4 part time medewerkers en één stagiair voor in totaal 3,28 fte in dienst. Overige expertise wordt op projectbasis betrokken.

In 2017 waren er 12 vrijwilligers bij het Bijbels Museum actief die uiteenlopende taken uitvoerden.

Samenstelling bestuur

Het bestuur van de Stichting Bijbels Museum en de Stichting Cromhouthuizen in 2017:

Dr. S.J. Noorda, voorzitter
Drs. M. Timmers Verhoeven, penningmeester
Prof. dr. J.W. van Henten
Mr. M.L. Bremer
Drs. C.H. Broers

Het bestuur kwam in 2017 zeven keer bij elkaar, namelijk op: 26 januari, 21 maart, 8 mei, 26 mei, 26 juni, 26 juli en 23 november. De hoge vergaderfrequentie tot de zomer hield verband met overleg met het Amsterdam Museum inzake de afspraken over de exploitatie van het Cromhouthuis, het door het Amsterdam Museum te nemen besluit (begin juli) over het vervolg van de samenwerkingsafspraken voor de periode 2018-2020 en het besluit over de toekomst van de collecties.

Namens het bestuur en de directeur van Stichting Bijbels Museum

Dr. S. J. Noorda (voorzitter)

Carolien Croon (directeur)

Activiteitenverslag 2017

Inhoud

Stichting Bijbels Museum	6
1. Vaste opstelling	6
2. Tijdelijke programmering in het Bijbels Museum	6
Gelijkenissen	6
Bring your own Bible	7
De vinger Gods in een mier	7
FEEST, weet wat je viert	8
Zie mij: De Bijbel in 609 foto's	8
Zondvloed nu	9
3. Bijbels Museum op locatie	9
4. Bruiklenen	9
5. Prijs voor toekomstige programmering	10

Stichting Bijbels Museum

Het Bijbels Museum ontwikkelt (crossmediale) producties van hoge artistieke kwaliteit, met een tentoonstelling als basis. Iedere productie heeft zowel een directe link met de Bijbel, als met de huidige tijd. Het museum biedt met zijn tentoonstellingen geen 'vaste blik', maar nodigt kunstenaars en het publiek uit tot het ontwikkelen van een eigen visie op het Bijbelse thema dat centraal staat. De tentoonstellingen van 2017 bouwen voort op de ervaringen opgedaan bij 'Zonde' (2015), waarin werd gewerkt met jonge curatoren die zelf het thema voor de tentoonstelling vaststelden, en met 'Gelijkenissen' (2016), waarin aan kunstenaars verdieping werd geboden via theologen en andere experts op het gebied van één of meerdere religies. Ook het project 'I believe I am gay' (2015) was voorbeeldstellend voor de nieuwe programmering. In deze fototentoonstelling werden mensen met verschillende religieuze achtergronden geportretteerd die én geloven én tot de LGTB-gemeenschap behoren.

1. Vaste opstelling

De vaste opstelling in de Bijbelzaal is opgebouwd uit eigen collectie, de collectie Van Noordwijk en enkele bruiklenen van onder meer de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Nederlands Bijbelgenootschap en de Evangelisch Lutherse Kerk. Daarnaast staat de kerncollectie van het museum - de collectie 'Schouten' - permanent opgesteld in het Schoutenkabinet.

2. Tijdelijke programmering in het Bijbels Museum

Gelijkenissen

1 oktober 2016 - 8 januari 2017

In de Bijbel komen talloze Gelijkenissen of Parabels voor. Het zijn vaak korte verhaaltjes, bedoeld om de lezer of luisteraar een nieuw inzicht te geven met behulp van bekende beelden uit het dagelijks leven. Ze zijn een beetje onregelend, houden ons een spiegel voor en dwingen ons tot nadenken over wat we doen of zijn. Gelijkenissen of Parabels zijn literaire juweeltjes die talloze kunstenaars door de eeuwen heen hebben geïnspireerd. De situatie van de personages uit het verhaal kan bijna altijd vergeleken worden met die van de toehoorders. Die herkenning maakt het spannend en maakt de weg vrij om de actualiteit volop te betrekken in nieuwe kunstwerken en nieuwe beschouwingen over de tekst.

Negen tekenaars van de Nederlandse Kring van Tekenaars en negen theologen gingen een uitdagende samenwerking aan. Zij moesten zich niet alleen verhouden tot elkaar, maar tegelijkertijd tot de Bijbel en de actualiteit. Aan de Bijbelkenners werd gevraagd om een uitleg en tekstbeschouwing te schrijven voor een breed publiek en aan de tekenaars om een kunstwerk te maken dat zich kon manifesteren tussen de bestaande historische collecties van het Bijbels Museum. Het werk van de tekenaars en het resultaat van de boeiende dialogen werden vanaf 1 oktober 2016 gepresenteerd. Tijdens de presentatie werden eigentijdse evenementen georganiseerd, waaronder een ontbijt en rondleiding met gesprek naar aanleiding van het kunstwerk 'De vriend te middernacht' onder leiding van Klaas Holwerda waarvoor daklozen uit de stad werden uitgenodigd.

Bring your own Bible

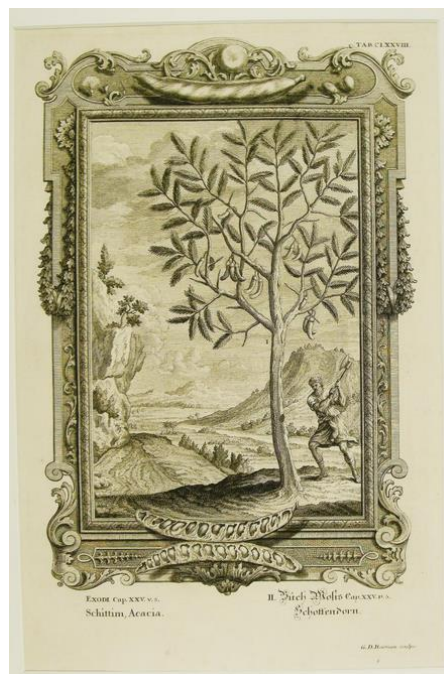
Oktober 2014 - februari 2017

Langlopend participatieproject waarbij bezoekers hun oude Bijbels met een verhaal over de herkomst konden achterlaten in het Bijbels Museum. De Bijbels konden door andere bezoekers worden geadopteerd. Het project was zeer succesvol, en heeft veel Bijbels en jeugdbijbels nieuwe eigenaren gegeven. De mooiste briefjes, gedichten, boekenleggers en verhalen hebben we in de vaste presentatie in de Bijbelzaal opgenomen, in een speciaal daarvoor ontwikkelde kast. Het inbrengen van Bijbels is niet meer mogelijk, maar de Bijbels die we nog op voorraad hebben vinden nog steeds hun weg naar nieuwe eigenaren.

De vinger Gods in een mier

14 februari 2017 - 27 augustus 2017

Deze kleine presentatie in de Bijbelzaal toonde bijzonder werk van de Zwitserse natuurhistoricus Johann Jacob Scheuchzer (1672-1733, afkomstig uit de collectie van het Bijbels Museum). Net als zijn tijdgenoot Jan Swammerdam, probeerde Scheuchzer met zijn werk bovennatuurlijke gebeurtenissen in de Bijbel te verklaren met behulp van de wetten van de natuur. De titel verwijst naar een uitspraak

van Swammerdam: 'De vinger Gods in een bladluis'. Immers: overal in de natuur zag je de hand van God, ook in het kleinste insect. Scheuzcher maakte geen prent van een bladluis, echter wel van een ander klein insect: de mier. Bij de tentoonstelling stond een palet met Bijbelse geuren nardus, mirre, olijf en vijg in albasten potten, die door de bezoeker geopend konden worden. De symboliek van deze geuren werd toegelicht in begeleidende teksten.

FEEST, weet wat je viert

2013 - 18 augustus 2017

Deze tentoonstelling over de betekenis van religieuze feestdagen is vier jaar te zien geweest in het Bijbels Museum. Hij werd ontwikkeld door Museum Catharijneconvent, en was gericht op de doelgroep primair onderwijs. Voor deze doelgroep is in Amsterdam zeer veel concurrentie op het gebied van cultuureducatie. De targets die het Bijbels Museum zichzelf met deze tentoonstelling had gesteld, werden niet gehaald. Daarom werd FEEST na schooljaar 2016/2017 afgebroken, om plaats te maken voor een galerie waarin zonder ingewikkelde aanpassingen steeds nieuwe tijdelijke tentoonstellingen kunnen worden geprogrammeerd.

Zie mij: De Bijbel in 609 foto's

2 november 2017 - 22 januari 2018

Hoe breng je de Bijbel tot leven in deze tijd? Beeldend kunstenaar Caroline Waltman combineerde 609 foto's, gemaakt in zestien verschillende landen, met verzen uit de Bijbel. Met haar associatieve en poëtische beelden – deels op levensgroot formaat – biedt Waltman een eigentijdse en vernieuwende blik op de eeuwenoude Bijbelverhalen. Waltman fotografeerde onder meer in Nederland, Zweden, Italië en Griekenland, maar ook in Israël, Jordanië, Egypte en Ethiopië.

Het getoonde werk was zeer divers, van landschappen en stillevens tot portretten en beelden van het dagelijks leven. De onderlinge raakvlakken tussen mensen, leefgebieden en culturen, verbonden de foto's met elkaar. De Bijbelverzen stonden in vier talen subtiel afgedrukt naast de foto's; in het

Nederlands, Engels, Arabisch en Tigrinya. De tentoonstelling werd op 1 november 2017 geopend door Inez van Oord.

Met de tentoonstelling beoogt het Bijbels Museum een breed publiek aan te spreken. Behalve door de herkenning die optreedt vanwege de diversiteit van de in beeld gebrachte mensen, landschappen en culturen, en door het aanbieden van de teksten in verschillende talen, wordt dat publiek ook actief gezocht door de tentoonstelling in 2018 en 2019 op verschillende (publieke en private) locaties in het land te exposeren.

Zondvloed nu

De tentoonstelling *Zondvloed nu* ging – nadat de financiering in de zomer van 2017 is gegeneerd – vanaf september 2017 in productie. De productie omvat behalve een tentoonstelling met nieuw werk van 9 overwegend jonge kunstenaars ook een boek, circa 30 korte films die worden ingezet in de tentoonstelling, op de website en via social media, en 9 activiteiten, georganiseerd door de 9 betrokken kunstenaars. *Zondvloed nu* opent op 2 februari 2018. Na afloop (juni 2018) reist de tentoonstelling door naar Den Haag en Zwolle.

3. Bijbels Museum op locatie

Vier kleine tentoonstellingen uit eigen collectie zijn te zien in kerken in het land, namelijk: de kerstprenten; de kruiswegstaties van Ruud Bartlema; de Torah van Ruud Bartlema en prenten van Scheuzcher. Tevens zijn enkele van de boekjes met zilverwerk uit Collectie Van Noordwijk incidenteel op andere locaties te zien. Deze laatste exhibit gaat gepaard met een lezing door conservator Hermine Pool. In 2017 zijn de volgende tentoonstellingen op de volgende locaties in het land te zien geweest:

Locatie	Tentoonstelling	Periode	Aantal bezoekers
Remonstrantse Gemeente Den Haag	Kruiswegstatie	27-2-2017 t/m 18-04-2017	1000
PCOB Eibergen	Zondags Zilver	15-3-2017	45
De Witte Kerk Naarden	Kersttaferelen	3-12-2017 t/m 26-12-2017	450
Oudkatholieke Parochie H.H.Jacobus & Augustinus	Thora	30-11-2017 t/m 10-01-2017	1200

4. Bruiklenen

In 2017 verstrekte het Bijbels Museum een bijzondere bruikleen aan het Joods Museum Berlin; het model van de Tempelberg/Haram al-Sharif. Voor dit model is geregeld internationale

belangstelling van musea. Vanwege de waarde van het object voor het permanent opgestelde Schouten-ensemble was aan eerdere internationale bruikleenverzoeken niet eerder gehoor gegeven. Het was in 2017 dus voor het eerst dat dit bijzondere object buiten het Bijbels Museum getoond werd. Het model vormt een van de topstukken van de tentoonstelling *Jeruzalem*, die van 11 december 2017 tot en met 19 april 2019 in het Judisches Museum Berlin te zien is.

In 2017 werd een bijna net zo bijzondere bruikleen voorbereid: de Van Santen Bijbel, die in het Bijbels Museum permanent op zaal te zien is vanwege het belang ervan voor de Bijbelse geschiedenis en de prachtige en kleurrijke illustraties. Dit boek gaat in 2018 deel uitmaken van de tentoonstelling in het Dordrechts Museum in het kader van de Dordtse Synode. In ruil voor deze bruikleen zal de papierconservator van het Dordrechts Museum een kleine restauratie uitvoeren aan de Van Santenbijbel.

5. Prijs voor toekomstige programmering

Eind 2017 nam het Bijbels Museum deel aan een wedstrijd ('tender') van Fonds Kerk en Wereld, waarin programmavoorstellen werden gezocht met een raakvlak tussen kerk en samenleving. Het museum stuurde het programmavoorstel 'Wij hebben veel te vertellen' hiervoor in. In dit programma worden verhalen van jonge christenen met zeer verschillende achtergronden gepresenteerd, via audioverhalen, fotografie, video en objecten. De tentoonstelling zal vanaf begin 2019 te zien zijn in het museum in Amsterdam en op verschillende locaties in het land.

Van de 120 ingediende voorstellen werden er door Fonds Kerk & Wereld 6 initiatiefnemers uitgenodigd die hun voorstel mochten presenteren aan de jury. Het Bijbels Museum werd in december 2017 verrast met de mededeling dat het één van de drie winnaars van de wedstrijd is geworden. Dit betekent dat er gedurende drie jaar € 50.000 per jaar door Fonds Kerk & Wereld aan het project wordt bijgedragen. In 2018 werkt het team van het museum het projectvoorstel verder uit biedt het ter financiering aan bij enkele andere fondsen.